

A modul kódja:
HVH_KGF_2_3

A MODUL CÍME
TÖRTÉNELMŰNK MEGHATÁROZÓ KORSZAKAI
Lovagok régen és ma

A modul felhasználási területe: 5 - 6. évfolyam

ISKOLA NEVE: Hódmezővásárhelyi Klauzál Gábor Általános Iskola

A modul végleges változatának kialakításban közreműködtek (bokoriskolák szakértői):

1.2.....3.....

4.....5.....6.....

Iskola neve:

MODULTÉRKÉP

A modul kiemelt és általános céljai: A modul alapvető célkitűzése, hogy a tanulók elsajátítsák a információgyűjtéshez, a szövegfeldolgozáshoz, a lényegkiemeléshez, a különböző problémák megoldásához valamint a társakkal való együttműködéshez szükséges készségeket és azokat tovább tudják fejleszteni.

Tartalmi fókusz: A modul a szociális kompetenciák fejlesztéséhez, szabadidős tevékenységekhez, de kisebb részekben a tanítási-tanulási folyamathoz is köthető.

Fejlesztési fókuszok:

- kommunikatív készség fejlesztése
- analógiás gondolkodás fejlesztése (szabálykövetés, önálló szabályfelismerés, szabályalkotás)
- fogalmi gondolkodás fejlesztése (fő-, alá- és hozzárendelt fogalmak)
- gondolkodás fejlesztése: matematikai-logikai, inverz- divergens, analitikus-szintetikus, kauzális gondolkodás
- figyelem fejlesztése: terjedelme, tartóssága, megosztása (aktív gondolkodás, folytonos koncentráció, szándékolt figyelem)
- emlékezet fejlesztése: rövid és hosszabb távú emlékezet
- az új ismereteknek a tanulók előzetes, iskolán kívüli tapasztalataival való összekapcsolása, a tudás rendszerezése, szervezettebbé tétele
- a gyakorlati életben jól hasznosítható tudás megszerzésének megerősítése

- az önmagunkról és másokról tudatosan alkotott kép (érzelmek tudatosítása, kezelése)
- pozitív attitűdök és értékek (személyes felelősség, tisztelet mások iránt, társas/szociális felelősség)
- felelős döntéshozás, felelősségtudat kialakítása (probléma-meghatározás, célmeghatározás, problémamegoldás)
- a társas interakció készségei (értő/aktív figyelem, kifejező kommunikáció)
- rugalmasság, nyitottság, kíváncsiság, az együttműködési készség fejlesztése, tolerancia
- feladattudat erősítése, belső motiváció kialakítása
- nyitottság az új ismeretek megszerzésére
- kritikai gondolkodás (morális problémák érintésével is) fejlesztése
- esztétikai érzék, kreativitás fejlesztése
- társak értékelése, önismeret, önértékelés fejlesztése

A modul kapcsolódik a következő modulokhoz	Téma: Évfolyam:	
A megvalósításához szükséges szakmai kompetenciák	Pedagógus végzettség	
1. Részmodul címe Lovagok a középkorban	2. Részmodul címe Legendák és mesék földjén	3. Részmodul címe Lovagvárak
Célok	Célok	Célok
A tanulók legyenek képesek előzetes	A tanulók legyenek képesek a lovagokkal	A tanulók ismerjék meg a középkori várépítés

<p>ismereteik aktiválásával, az információszerzés képességének felhasználásával párban és csoportban dolgozva az alábbi feladatokat megoldani, végrehajtani. Bővüljenek ismereteik a lovagi élet, a lovagkor témakörében. Fejlődjenek a fejlesztési fókuszokban ismerttetett kompetenciáik.</p>	<p>kapcsolatba hozható szövegértési feladatot megoldani.</p>	<p>sajátosságait. A megfigyeléseik alapján készítsenek csoportokba egy-egy valóságos vagy kitalált vár makettjét. Fejlődjön kreativitásuk és fantáziájuk.</p>
<p>A részmodulban fejlesztendő kompetenciák:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kommunikatív készség - logikai gondolkodás - analógiás gondolkodás - kauzális gondolkodás - matematikai-logikai gondolkodás - szociális kompetenciák - figyelem 	<p>A részmodulban fejlesztendő kompetenciák:</p> <ul style="list-style-type: none"> - szövegértés-szövegalkotás - kommunikatív készség - szociális kompetenciák 	<p>A részmodulban fejlesztendő kompetenciák:</p> <ul style="list-style-type: none"> - szociális kompetenciák - kreativitás - fantázia - problémamegoldó képesség

<p>Tartalmi egységek bemutatása (tartalom vázlatos leírása)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Témára hangolódás: A lovagok világával kapcsolatos előzetes ismeretek aktivizálása • Mitől lovag egy lovag: lovagok jellemzőinek összegyűjtése • Lovagok fegyvezete • Lovagi erények, képességek • Lovagi tornák • Lovággá avatás • Érdekességek 	<p>Tartalmi egységek bemutatása (tartalom vázlatos leírása)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lovagokról, lovagiasságról szóló történetek gyűjtése • Legendák, mesék feldolgozása: szövegértés • Arany János: Toldi (Toldi Miklós párbaja a cseh vitézzel) • Címerkészítés 	<p>Tartalmi egységek bemutatása (tartalom vázlatos leírása)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Megismerkedés a középkori várakkal • Makettkészítés ismerveinek megbeszélése • Makettkészítés • Értékelés
<p>Részmodul időkerete</p> <p>6 óra</p>	<p>Részmodul időkerete</p> <p>2,5 óra</p>	<p>Részmodul időkerete</p> <p>2,5 óra</p>
<p>A modul összóraszáma: 11 óra</p>		

MODULLEÍRÁS

A modul megvalósításához szükséges eszközök/megoldások:

	Becsült költségek
Utazás, szervezés, partnerek bevonása stb.	-
Tárgyi eszközök: számítógép, szakkönyvek, film DVD, projektor	-
Anyagigény: csomagoló papír, fénymásoló papír, filctollak, színes ceruzák, blue- teck, post-crypt, színes kartonok, színes lapok, olló, ragasztó, rajzlap	3000,- Ft
Egyéb, speciális igény	-

Feladatok leírása

I. részmodul

Lovagok a középkorban

I.1.Témára hangolódás

A gyerekek az osztályteremben vannak. Csoportalakítás céljából mindenki húz egy kártyalapot, amelyen lovagokkal kapcsolatos képek találhatók. (Az 1. sz. mellékletben található képeket a pedagógus 4 részre vágva kínálja a gyerekeknek.) A képek 4 részből állnak. A összeillő részt húzó gyerekek alkotnak egy csoportot. A csoportok tagjai körbeülnek egy asztalt és ötletbörze módszerével egy csomagolópapírra írják mindazokat az előzetesen megszerzett információikat, amelyeket a lovagokról hallottak, tudnak.

A feladat elvégzése után következik a megbeszélés. Minden csoport felolvassa, amit összegyűjtöttek és egy közös lapon összegzik az tudnivalókat. A lovagok legjellemzőbb ismérveit színes filctollal aláhúzzák.

20 perc

Ablakmódszert is lehet alkalmazni. Ez esetben a csoportok tagjai egy 4+1 részre osztott csomagolópapírra összegzik a ötletelésük eredményét. Az 1. 2. 3. és 4. részbe írják az összegyűjtött fogalmakat, majd a +1. részbe pedig az összesített, mindenki által elfogadott lovakra jellemző dolgokat. A csoportok a jól láthatóság kedvéért különböző színű filctollal dolgoznak. Az osztályban egy jól látható helyre erősítik a plakátot. 15 perc

Feldolgozáshoz szükséges eszközök: képkártyák (1.sz melléklet), csomagoló papír, színes filctollak, blue-teck
Alkalmazott módszerek: csoportalakítás, ötletbörze, megbeszélés, ablakmódszer

I.2. Szólánc lovakra jellemző fogalmakkal

A gyerekek körben ülnek az osztályban és egy labda dobásával szólítják egymást oly módon, hogy a lovakkal, a lovakkal kapcsolatos szavakat, fogalmakat elevenítik fel. A megtartó, hosszabb távú emlékezetet tudjuk ezzel a gyakorlattal fejleszteni.

A játékot kezdő tanuló mond egy fogalmat, kifejezést, majd továbbdobja a labdát. A labdát kapó tanulónak el kell ismételnie az előbb elhangzott szót, majd egy másikkal folytatni a sort. A következő tanulónak már 3 szót kell mondania, majd továbbadja a labdát. A játék addig folytatódik, míg a legutolsó tanuló is végigmondja a társai által említett szót.

A feladatot még úgy is lehet folytatni, hogy 4-5 egymást követő szóból megpróbálnak a gyerekek mondatokat alkotni. A legötletesebbet felírják a táblára vagy egy csomagolópapírra és jól látható helyen helyezik el.

20 perc

A feldolgozáshoz szükséges eszközök: labda, csomagoló papír, színes filctollak, blue-teck

Alkalmazott módszerek: játék, szógyűjtés

I. 3. Lovagi divat és fegyverek

A gyerekek csoportokban dolgoznak. (A korábban alakított csoportok most is megmaradhatnak). Internet és szakkönyvek segítségével gyűjtőmunkát végeznek. Minél több információt kell keresniük arról, hogy milyen felszerelésük volt a lovagoknak, milyen fegyverekkel harcoltak. A gyűjtőmunka során jegyzetelnek és rajzolnak is a gyerekek. A feladat elvégzésének végeredménye egy rajzos gondolattérkép lesz „Lovagok felszerelése“ címmel. A gondolattérkép elkészítésénél színes ceruzát és filctollat használnak a gyerekek, hogy még áttekinthetőbb és látványosabb legyen a munka. A kész gondolattérképek bemutatása, magyarázata és értékelése zárja a feladatot.

30 + 30 perc

A feldolgozáshoz szükséges eszközök: szakkönyvek, az Internet lovagokkal foglalkozó oldalai; számítógépek, laptopok, internet kapcsolat, csomagoló papír, színes ceruzák, színes filctollak, blue-teck

Alkalmazott módszerek: gyűjtőmunka, plakát, gondolattérkép készítése, bemutatás, megbeszélés

I.4. A lovagok felszerelése

A tanulók csoportokban dolgoznak. Egy értelmező kis szótárt kell készíteniük a lovagok legfontosabb felszereléseire. A szómagyarázatokhoz az internet és a szakkönyvek segítségét használhatják. Minél érthetőbb és használhatóbb szótárt kell összeállítaniuk. Lényegkiemelő és analitikus-szintetikus gondolkodásuk, szövegértési és logikai gondolkodásuk fejlesztésére

szolgál ez a feladat. A csoportok által elkészített szótárakból a legjobb, legérthetőbb szómagyarázatokat felírják egy közös osztályszótárba és a terem jól látható helyén kifüggesztik.

30 perc

A feldolgozáshoz szükséges eszközök: szakkönyvek, az Internet lovagokkal foglalkozó oldalai, az iskolai és az otthoni könyvtárak ezzel a témával foglalkozó könyvei, csomagoló papír, tollak, filctollak, 2. sz. melléklet

Alkalmazott módszerek: gyűjtőmunka, megbeszélés, ötletroham, szótár összeállítás

I.5. Számolj!

A gyerekek párokban dolgoznak és a lovagokkal kapcsolatos matematikai - logikai gondolkodás, lényegkiemelő, problémamegoldó és szövegértési képességük fejlesztésére szolgáló feladatokat oldják meg. A feladatok megoldásához szükséges információkat a 3.sz. melléklet segítségével tudják megkeresni a párok. A megoldásokat közösen megbeszélik.

a, Hány kg volt egy 80 kg-os lovag, ha felvette a lovagi felszerelését 1202-ben a negyedik kereszties hadjárat idején?

b, A lovag felszerelésének kb. mekkora részét tette ki a lánccing, a lánccsuklya, a láncharisnya és a sisak? Ábrázoljátok oszlopdiagramon különböző színekkel!

15 perc

A feldolgozáshoz szükséges eszközök: 3.sz. melléklet, toll, ceruza

Alkalmazott módszerek: feladatmegoldás párban, számolás, oszlopdiagram készítése, színes ceruza

I.6. Erényeink

A gyerekek párban dolgoznak. Az ERÉNY szó összekevert betűit kell helyes sorrendbe rendezniük.

A betűrejtvény megfejtése után közösen a pedagógus irányításával megbeszéljük a fogalom jelentését. A szó értelmezése értelmező szótárak és lexikonok segítségével is történhet. Az összegyűjtött magyarázatok segítségével egy mindenki által elfogadható szómagyarázatot adnak az ERÉNY szó definiálására, amelyet felírnak a táblára vagy egy csomagoló papírra. A tanulók lényegkiemelő képességük, analitikus-szintetikus gondolkodásuk fejlesztését szolgálja ez a feladat.

20 perc

Ezután a tanulók körben ülnek és egy post - criptet kapnak a pedagógustól. Az lesz a feladatuk, hogy egy számukra fontos, emberekre, személyekre jellemző erényt írjanak. Miután elkészültek minden tanuló felolvassa az általa kiválasztott erényt, megmagyarázza, hogy számára ez miért fontos, majd felragasztja egy közös plakátra.

15 perc

A feladatot tovább lehet folytatni úgy, hogy önként vállalkozó néhány tanuló kiválaszt egyet az összegyűjtött erényekből és az activity szabályait követve elmutogatja társainak, akiknek ki kell találniuk a feladványt.

15 perc

A feldolgozáshoz szükséges eszközök: 4.sz melléklet minden párnak , toll, ceruza, post-cript, szakkönyvek: értelmező szótárak

Alkalmazott módszerek: páros feladatmegoldás, betűrejtvény, gyűjtőmunka, fogalommagyarázat, játék: activity

I.7. Lovagi erények

A gyerekek csoportokban dolgoznak. A középkori lovagok legfontosabb erényeit kell egy betűrejtvény (5.sz.melléklet) segítségével összegyűjteniük. A hiányzó betűk kitalálásával megkapják a lovagok hét fő erényét, amelyekkel a középkorban rendelkezniük kellett. A megfejtés után a szavak értelmének érzékeltetése következik. A tanulók egy rövid történetet találnak ki az adott fogalmakhoz, az osztálytársaiknak pedig ki kell találni, melyik lovagi erényre gondoltak.

A fogalmak: *mértékletesség, állhatatosság, hűség, erkölcsösség, bőkezűség, becsületesség, bátorság*

25 perc

A feladat elvégzéséhez szükséges eszközök: szórejtvény, írószerszám, 5. sz. melléklet

Alkalmazott módszerek: feladatmegoldás csoportban (betűrejtvény), megbeszélés, dramatizálás

I.8. Lovagi tornák

A pedagógus bemutat a gyerekeknek egy lovagi torna részletet. A bemutató után megbeszélik a látottakat, a lovagi tornák jellegzetességeit, kellékeit, lépéseit, a szemben álló felek tulajdonságait.

15 perc

Ezután a gyerekek csoportokban dolgoznak. Ez a feladat a problémamegoldó képességet, a kreativitást és a szociális képességeket egyaránt jól fejlesztheti.

Az 1. csoport egy lovagi tornát népszerűsítő plakátot készít, a 2. csoport tagjai meghívót készítenek a lovagi tornához, a 3. csoport feladata egy rövid újsághír összeállítása, a 4. csoport pedig a résztvevő lovagokkal egy elképzelt riportot készít.

A munka végeztével minden csoport bemutatja az elkészült produktumot. Majd megbeszélnek és értékelik a csoportok a feladatok megoldását.

30 perc

A feldolgozáshoz szükséges eszközök: internet www.youtube.com/watch?v=VGshsablID, rajzlapok, színes ceruzák, filctollak.

Alkalmazott módszerek: megbeszélés, ötletbörze, plakát, meghívó, újsághír, riport készítése

I. 9. Lovaggá avatás

A gyerekek csoportokban dolgoznak. A lovaggá avatás szertartásának (6. sz. melléklet) elolvasása után vázlatot készítenek a szerzett információk segítségével a lovaggá avatás lépéseiről. A vázlat elkészítése után ismertetik társaikkal a munkájuk eredményét. Ez a feladat a tanulók lényegkiemelő, analitikus-szintetikus gondolkodásának fejlesztését szolgálja.

10 perc

A feldolgozáshoz szükséges eszközök: papír, írószerszám, 6.sz. melléklet

Alkalmazott módszerek: vázlatkészítés

I. 10. Lovaggá avatás dramatizálása

A lovaggá avatás leírása alapján elképzelik a tanulók, hogyan zajlott le ez az esemény a valóságban. A tanulócsoporthoz feladata az lesz hogy a szertartást némajátékkal adják elő úgy, hogy mindenki vegyen részt a dramatikus játékban. A bemutatás előtt

egy tervet állítanak össze és le is írják. A terv tartalmazza: kik az esemény szereplői, melyik tanuló mutatja be az adott figurát, milyen kellékekre van szükség, milyen sorrendben követik egymást a szertartás lépései. Ha mindez megvan, következhet a dramatizálás, a bemutatás.

30 perc

A feldolgozáshoz szükséges eszközök: csomagoló papír, írószerek, játék kard, lovagi öltözéket jelző kellékek

Alkalmazott módszerek: megbeszélés, tervezés, dramatizálás

I.11. Érdekesség: Lovagokról szóló filmrészlet (I. részmodul zárása, értékelése)

A mennyei királyság vagy a Lovagok háborúja című film egészének vagy egy részletének megtekintése után beszéljenek a gyerekek a filmben megjelenített lovagi erényekről; a bátorságról, becsületességről és a nemesi cselekedetéről.

Mit jelentettek ezek az értékek akkor és mit jelentenek napjainkban? (Hétköznapi szituációk is szóba jöhetnek.)

A filmek tartalma a 7. számú mellékletben található.

20 perc + a választott film időtartama

A feldolgozáshoz szükséges eszközök: filmlejátszási lehetőség, film DVD

Alkalmazott módszerek: beszélgetőkör, vita, érvelés

II. részmodul

Legendák és mesék földjén

II. 1. Történetek feldolgozása

A gyerekek az irodalom és a történelem órákon tanult, lovagokról szóló, tetszőlegesen kiválasztott 2 legendát, mondát vagy történetet dolgoznak fel 2 csoportban 2 különbözőt. Mindkét csoport feladata lesz a történet elolvasása, értelmezése után 10 kérdést összeállítani, amelyeket a másik csoport tagjainak kell megválaszolni. A feladat megoldása után következik a megbeszélés.

45 perc

(Tovább lehet folytatni a játékot a történetek dramatizálásával, illusztráció, képregény készítésével)

A feldolgozáshoz szükséges eszközök: kiválasztott történetek, üres lap , íróeszközök

Alkalmazott módszer: szövegfeldolgozás, kérdések alkotása és megválaszolása

II. 2. Arany János: Toldi

A gyerekek elolvassák Arany János Toldi című művéből azt a részt, amelyben Miklós a cseh vitézzel párbajozik. Az lesz a feladatuk, hogy megfigyeljék és aláhúzzák a Miklósra és a cseh vitézre jellemző tulajdonságokat (külső és belső).

Egy táblázatban (8. számú melléklet) összesítik az összegyűjtött jellemzőket. Megbeszélik a hasonlóságokat és különbségeket.

45 perc

A feldolgozáshoz szükséges eszközök: Arany János Toldi című művének 11. fejezete (8. számú melléklet), írószer, táblázat

Alkalmazott módszerek: felolvasás, csoport munkában szövegfeldolgozás, táblázat kitöltése, megbeszélés

II. 3. Címertervezés

Arany János Toldi című művének párbajról szóló részének elolvasása után és alapján a gyerekek elképzelt címereket terveznek Toldinak és a cseh vitéznek. Ehhez először megbeszélnek és képek alapján megfigyelik, hogyan néztek ki a lovagi címerek, mit kell figyelembe venniük a címerkészítés közben. A kész címerek kiállítják a teremben és megnézik a gyerekek egymás munkáját.

60 perc

A feldolgozáshoz szükséges eszközök: lovagi címerek (9. számú melléklet), rajzlap, színes ceruza, festék, zsírkréta, olló

Alkalmazott módszerek: megbeszélés, címerkészítés

III. részmodul

Lovagvárak

III.1. Ismerkedés a várakkal

A gyerekek várakkal ismerkednek szakkönyvekből és az internet lovagvárakkal foglalkozó oldalai segítségével. Megbeszélik a várak legjellemzőbb vonásait beszélgetőkör keretében. Majd egy csomagoló papírra vázlatosan felírják a várak ismérveit.

15 perc

A feldolgozáshoz szükséges eszközök: szakkönyvek, az Internet lovagokkal foglalkozó oldalai, képei

Alkalmazott módszerek: beszélgetőkör, ötletbörze, vázlatkészítés

III. 2. Makettkészítés módja

A tanulók közösen megbeszélik, hogy a csoportok mely várat szertnék elkészíteni. Miután megtörtént a kiválasztás, megbeszélik a makettkészítés lépéseit, a tervezés módját, a csoporton belüli megfelelő munkamegosztást.

A tervet le is írják, hogy követhető lehessen.

15 perc

A feldolgozáshoz szükséges eszközök: esetleg már meglévő makettek, képek makettekről, internetes oldalak www.varak3d.hu, hiresmagyar.network.hu/kepek/bogyo-15020, hu.wikipedia.org/wiki/Magyarországi_varak_listája, varmakett.lap.hu/, csomagoló papír, filctollak

Alkalmazott módszerek: beszélgetőkör, vita, tervezés

III. 3. Vár-makett készítése

A csoportok tagjai az előzőleg kidolgozott terv szerint elkészítik a maketteket.

90 perc

A feldolgozáshoz szükséges eszközök: karton, olló, ragasztó, festék, ecset, ecsettál

Alkalmazott módszerek: kézműves munka, csoport munka

III. 4. Értékelés

A harmadik részmodul zárásaként következik az értékelés, a csoportok munkáinak megtekintése, a modul lezárása nyitott mondatok befejezésével.

Nyitott mondatok az értékeléshez:

Azt tanultam, hogy.....

Újdonság volt számomra az,

Eddig arról még nem hallottam, hogy.....

Meglepett az, hogy.....

Érdekes volt számomra az,

Szívesen végeztem a feladatot, azért mert.....

Nem szívesen végeztem a feladatot, azért mert.....

20 perc

A feldolgozáshoz szükséges eszközök: A modul során készített munkák, nyitott mondatok

Alkalmazott módszerek: beszélgetőkör, értékelés

MELLÉKLETEK

1.számú melléklet

2.számú melléklet (forrás: WIKIPÉDIA)

- Páncél: A középkori lovagok olyan páncélt viseltek, ami megvédte őket a kardtól és a kopjától. A lovagok idővel lovaikat is páncélba burkolták, melynek legdíszesebb darabja a fejpáncél volt. A lovas biztonságos ülését magas kápájú hatalmas nyereg és kengyel biztosította. A lovas biztonságos ülését magas kápájú hatalmas nyereg és kengyel biztosította.
- Sisak: A sisak acélból készült. Kezdetben hegyes vagy gömbölyű tetejű, néha orrvédővel ellátott normann sisakok voltak használatosak. A XII. század végén jött divatba a fazéksisak, melyen csak szemrések és légzőnyílások voltak. A XIV. században ezt leváltotta az üstsisak, ami még ennél is nagyobb volt, az alatta viselt, szorosan illeszkedő második sisak miatt. Mivel felszerelésükről nehezen ismerték föl egymást, a XII. század közepén elkezdtek címereket használni. Eleinte sisakdíszként viselték, majd pajzsukon is, később pedig akár felszerelésük minden darabjára ráfestették címerüket, hogy könnyebben felismerjék egymást.
- Pajzs: A lovag védelmét szolgálta a kezdetben kerek, később inkább szögletes pajzs. Eleinte bőrrrel szegélyezett rétegelt fából, később inkább vas szegéllyel készült.
- Fegyverek: A lovag legfontosabb támadófegyvere a 2-2,5 m hosszú lándzsa (kopja) volt. Ez a fegyver a XI-XII. század fordulóján váltotta fel a hajítódárdát.

Legbecsesebb fegyverük az egyenes, kétélű kard volt. Közelharcban gyakran használtak csatabárdot, buzogányt és fokost. Ezt a fegyverzetet egészítette ki a tör, amellyel a legyőzött ellenfélnek adták meg a kegyelemdőfést.

3. számú melléklet

Egy lovag teljes fegyverzete 25–30 kg-ot nyomott (A XII-XIII sz. - ban: 25 kg, láncing 12 kg, láncsuklya 3 kg, láncharisnya 6 kg, sisak 4 kg), de a páncélkovácsok mesteri munkájának köszönhetően még a teljes lemezpáncélban is viszonylag könnyű volt a mozgás. A lovagi felszerelés igen drága volt, esetenként meghaladhatta egy kisebb falu értékét

4. számú melléklet

Betűrejtvény (A betűket helyes sorrendbe kell állítani)

RNYEÉ

5. számú melléklet

Betűrejtvény (Ki kell egészíteni a szavakat a hiányzó betűkkel)

B _ T _ R S _ G

B _ C S _ L _ T _ S S _ G

B _ K _ Z _ S _ G

_ R K _ L C S _ S S _ G

H _ S _ G

_ L L H _ T _ T _ S S _ G

M _ R T _ K L _ T _ S S _ G

6.számú melléklet (forrás: WIKIPÉDIA)

A lovaggá avatás szertartása az ifjak 18-20 esztendőskorában történt meg. Először alaposan meg kellett fürödniük meleg vízben, majd szigorú böjt következett. Utána az éjszakát a templomba zárva töltötték, hogy zavartalanul magukba mélyedhessenek. Másnap mise, a ruházat és a fegyverzet ünnepélyes megáldása következett, majd az öltöztetés. Felvették a páncélinget, a láb- és a mellvértet, majd a sisakot. Oldalukra fűzték a kardot, miközben a pap fennhangon mondta: "Fogadd e kardot az Atya, a Fiú és a Szentlélek nevében, szolgáljon az úgy a tenmagad, mint Isten szent egyházának megvédésére, a mi Urunk Jézus Krisztus keresztje és a keresztény hit ellenségeinek megrettentésére, de jogtalanul senkit se bánts vele!" Ekkor az apródok a sarkantyúkat is felcsatolták, és előlépett a legelőkelőbb lovagok soraiból a felavató mester vagy az egyik fejedelmi hölgy. Kardot vont, és következett a lovaggá ütés szertartása. A lovagjelöltek térdre borultak, az acélpenge háromszor érintette meg vállukat, annak jeléül, hogy többé semmiféle sértést nem szabad megtorlatlanul hagyniuk. Végül: "Isten, Szent György és Szent Mihály nevében lovaggá ütlek, légy vitéz, bátor és hű!" szavakkal zárult a szertartás.

7.számú melléklet

A mennyei királyság című film tartalma (144 perc):

1184-ben Godfrey, Ibelin grófja keresztes lovagjai társaságában a Szentföldről visszatér Franciaországba, hogy felkutassa törvénytelen fiát, Balian. Balian egy kis normandiai falu kovácsa. Felesége nemrég lett öngyilkos, akit emiatt a falu papja kárhozatra ítél: a fejét levágatja. Tettét beismeri Baliannak, aki megöli, s felesége nyakláncát visszaveszi tőle. Bűnbocsánatot remélve felesége és saját maga számára Balian úgy dönt, követi apját a Szentföldre. A gyilkosság okán a keresztes lovagokat megtámadják és Godfrey halálos sebet kap. A grófi címet Balian örökli.

Balian a Szentföldre vezető hajóúton viharba kerül és éppen hogy csak megmenekül. Jeruzsálembé utazik, ahol felkeresi Krisztus keresztfeszítésének helyét és egy éjszakán át virraszt elhunyt felesége üdvéért. A paptól visszaszerzett nyakláncot a hegyen eltemeti. Balian hamarosan látogatást tesz a királyi udvarnál, ahol megismerkedik a Jeruzsálemi Királyság legfontosabb alakjaival: Jeruzsálem marsalljával és a király tanácsadójával, Tiberiással, a király húgával, Szibilla hercegnővel, annak férjével Lusignani Guidóval és magával IV. Balduin királlyal is. Balduin király a béke fenntartására törekszik a muszlimokkal, s jó kapcsolatot ápol vezetőjükkel, Szaladinnal. Súlyos beteg (leprás), s félő, hogy halála a békének is véget vet, ugyanis a jog szerint húga és annak férje, Guidó követné, aki köztudottan muzulmánellenes. Guidó elveit osztja Châtilloni Rajnald, a keraki vár ura, aki fegyveres provokációkkal próbál véget vetni a békének.

Balian visszavonul apja vidéki birtokára, ahol fejlesztésekbe kezd. Szibilla hercegnő meglátogatja s szeretők lesznek. Közben Rajnald és lovagjai megtámadnak egy muszlim karavánt, s ennek okán Szaladin Kerak vára alá vonul. Balian a váron kívül rekedt emberek védelme érdekében emberivel harcba bocsátkozik, de fogságba esik. Szerencséjére azzal a szíriai muszlim vezetővel kerül össze, akit korábban, a Szentföldre kerülésekor legyőzött, de akinek az életét megkímélte. Így embereivel

szabadon távozhat. Közben a jeruzsálemi keresztény sereg is megérkezik a király vezetésével. A király megállapodik Szaladinnal és a csata elmarad. Balduin Rajnaldot börtönbe vetteti.

Jeruzsálemben visszatérte után Balduin király Tiberiással győzködi Balian, hogy álljon a keresztény seregek élére, s Guidó kivégzését követően vegye el Szibillát, de lelkiismeretére hallgatva Balian ebbe nem egyezik bele. A király halála után Szibilla örökli a trónt, aki királlyá koronázza férjét, Guidót. Az új király Rajnaldot kihozatja a börtönből, s azonnal háborút hirdet Szaladin ellen. A hattíni csatában elpusztul a Jeruzsálemi Királyság majd teljes hadereje (Balian és Tiberias előrelátóan úgy döntöttek, embereikkel kimaradnak a csatából). Lusignani Guidó király a szultán fogságába esik. Châtilloni Rajnaldot Szaladin személyesen öli meg. Tiberias kiábrándulva a keresztes háborúkból a Szentföld elhagyása mellett dönt.

Lovagok háborúja című film tartalma (121 perc)

A történet a sötét, erőszakkal teli 1200-as évek Angliájában kezdődik. A hatalommániás, vérszomjas János király ellen fellázadnak nemesei. A király első félelmében aláírja a Magna Chartát, hogy végre megadja a lovagjainak járó jogokat és kiváltságokat. Az álnok király azonban nem akarja megtartani ígéretét. Sereget fogad, hogy saját népe ellen fordulva szerezze vissza Anglia feletti hatalmát. Néhány lovag felvállalja a reménytelennek tűnő küzdelmet – bebizonyítva, hogy a bátorság, a becsület és nemes szív bármely akadályt legyőzhet...

8. számú melléklet

Arany János: Toldi (részlet)

TIZENEGYEDIK ÉNEK

1.

Fölvevé a hajnal piros köpenyegét,
S eltakarta vele az égboltnak felét,
De nem volt oly kényes a bársony ruhába',
Hogy be ne pillantson a szegény csárdába.
Betekint félszemmel egy törött ablakon,
Hát csak a cimbalmost látja benn egy padon,
Kinn sem lát egyebet az öreg szolgánál,
Aki dolgát végzi jó Rigó lovánál.

2.

Aztán szétttekinte Pesten és Budában ,
Nézegette magát a széles Dunában :
Duna folyóvíznek piros lett a habja,
Közepén egy barna csónak úszott rajta.
A csónakban Toldi , nem egyéb, evezett,
Messze felborzolta a lapát a vizet;
Fényes apró csöppek hulltak a magasból,
Mintha zápor esnék piros kalárisból.

3.

Csakhamar is átkelt Toldi a nagy vízen,
Mégköté csónakát a budai részen,
Kiszállott belőle s nagy-sebesen méne,
Hogy keressen olyat, ami neki kéne:
Szép aranyos fegyvert és ruhát magának,
Cifra új szerszámot jó Rigó lovának,
A Rigónak, akit hozott hű szolgája,
Mert otthon is az volt kedves paripája.

4.

Vett is amit kívánt: paizst, szépet, nagyot;
Dolmányán a szabó parasztot nem hagyott,
Mindenütt belepte az aranypaszománt ;
Vett sisakot, páncélt, hét tollú buzogányt,
Kopját is, gerelyt is, mindenféle fegyvert,
Melyeket Budán a legjobb kovács vert;
Ezüstös, aranyos, sallangos szerszámot;
Egy szó annyi mint száz: mindent megvásárlott.

5.

Hogy a csárdába ért, felöltözött szépen,
Tollas buzogányát forgatá kezében,
Akkor bútt fel a nap az ég karimáján,
Meg is akadt szeme a fiú ruháján.

A Rigó sem az volt, aki tegnap este,
Sárral, úti porral szürke színre festve,
Hanem fekete, mint a fekete bogár,
Elsikamlott szőréen a fényes napsugár.

6.

Hát mikor ráadták a nyalka szerszámot,
Mint illett neki, hogy ragyogott, csillámlott!
Mikor hátára ült jó gazdája Toldi ,
Körülnézte magát s elkezdett táncolni.
Akkor >>hopp!<< s mint a szél, aki most szabadul,
Vitte Toldit a ló oly kegyetlen vadul;
Bence könnyes szemmel ballagott utána;
Fájt, hogy búcsút sem vett tőle kis gazdája.

7.

Mi történt ezalatt a budai szélen?
Hallgassatok rá csak, azt is elbeszélem.
A király sátora vala ott felvonva;
Tiszta kék selyemből volt a sátorponyva;
Róla, mint az öklöm (ha kicsit nem mondok),
Lógtak köröskörül oly nagy arany bojtok:
Messze kiösmerszett a többitől, bátor
Egymást érte ottan a sok úri sátor.

8.

Drága karos rengők dagadóra tömve,
Bársonnyal bevonva, arannyal áttörve,
Álltak a sátorban gyönyörű szép renddel,
Kiknél szebbeket már nem képzelhet ember.
Egy öreg szék is volt a kellő közepen,
Fényes drágakővel kipitykézve szépen,
Nagy arany körmével a földet karmolta,
Mely bársony pokróccal szinte bé volt vonva.

9.

A sátrak el voltak rekesztve korláttal,
Tilos volt parasztnak lépni azon átal;
Kívül fegyveres nép és tömérdek ember
Az üres sátrakat majd elnyelte szemmel.
Duna partjaig nyúlt a korlát kétfelül,
Nagy üres tér maradt a korláton belül,
Olyan, hogy egy marhavásárnak is elég
Lenne, ha a marhát oda eresztenék.

10.

Duna-partban egy nagy zászló volt felütve,
S tarka-barka csónak a nyeléhez kötve;
Nemkülönben pedig a pesti oldalon
Lobogó odafenn, csónak volt a habon.
Széles utca a víz: ember a sövénye;

Közepén a sziget nyúlik fel beléje,
Gyilkos sziget volt ez: már hetednap óta
Vérrel élt, mikép a vérszopó pióca.

11.

Egyszer jön a nagy cseh Buda vára felől,
Táncol nagy lovával a korláton belől;
Káromkodik csúnyán, a magyart böcsmérli:
Hogy nincs, aki merje magát vele mérni.
De imé hirtelen a pesti oldalon
Nagy örömjaj támad és nagy riadalom:
Ismeretlen bajnok fekete paripán
Vágtat a zászlóhoz és mérközni kíván.

12.

Sisakellenzője le vagon bocsátva,
Csúcsáról fehér toll libeg-lobog hátra;
Toldi (mert hisz' ő volt) a tollat levészi,
Mindjárt ott teremnek a király vitézi,
S eveznek a tollal, mint hogy tisztök tartja,
A cseh bajvívóhoz a budai partra;
Vérszín a cseh tolla, fölcseréli vele:
A bajra hívásnak volt e dolog jele.

13.

Ezalatt a várba gyors híradók mentek.

A király lejött és sok nagyúri rendek,
A két bajnok pedig csónakon egyszerre
Indult s érkezett meg a bajvívó helyre.
Ott Miklós, mihelyest partot ért a lába,
Csónakát berúgta a széles Dunába :
Mintha korcsolyázna, futott az a habon,
Partba vágta orrát a pesti oldalon.

14.

Cseh vitéz kérdezé: miért cselekedte,
Hajóját a Dunán hogy eleresztette?
>>Nem egyébért, vitéz<< Miklós így felelt meg,
>>Hanem hogy egy csónak elég egy embernek:
Egyikünknek itt ma gyászos lesz a vége,
S nem lesz a halottnak hajóra szüksége.<<
Monda Toldi, avval kezét összetette,
Buzgón fohászkodva Istent említette.

15.

Azután így szóla: >>Vitéz! addsa kezéd:
Te sem bántál soha, én sem sértettelek;
Ha haragunnál is, egy órád sincs hátra,
S a halálos ágyon ki meg nem bocsátna?
Erre a cseh nyújtá vaskesztyűs tenyerét,
Hogy összeroppantsa vele Miklós kezét;

Észrevette Miklós a dolgot előre,
S a cseh barátságát jókor megelőzte.

16.

Összeszedte Toldi roppant nagy erejét,
S megszorítá szörnyen a bajnok tenyerét:
Engedett a kesztyű és összelapúla,
Kihasadozott a csehnek minden ujja.
S mint mikor tavasszal , ha lágy idő fordul,
A házak ereszen a jégcsap megcsordul:
Úgy csordúlt ki a vér minden ujja végén.
Elszörnyedt a bajnok Toldi erősségén.

17.

Aztán megragadta Toldi csak úgy kézzel,
Rángatta a csehet szörnyü erejével,
Ropogott keze közt, elolvadt a teste;
Végre így könyörgött a cseh térdre esve:
>>Kérlek édes fiam! ne kivánd halálom,
Minden vagyonomat ím neked ajánlom,
Tizenkét vitéznek drága sok marháját,
Vitéztlő magammal minden apródságát.'<<

18.

Toldinak a szíve hajlott a kérésen ,
>>Legyen úgy<< felelte, >>marhádat elvészem,

De azt is korántsem magamnak kívánom,
Két vitézt megöltél: az anyjoknak szánom.
Most, mint alamizsnát, megadom életed,
Hanem tégy hit alatt erős ígéretet:
Hogy habár mély tenger nyelné el hazádat,
A mi országunkba mégsem teszed lábad.<<
19.

Mindent felfogadott a bajnok ijedten,
S békével mentek a csónak felé ketten:
Hát egyszercsak a cseh, nekihazakodva,
Toldihoz hátulról hozzávág orozva.
Szerencse hogy Toldi a Duna tükrében
Meglátta s megkapá a kardot kezében.
Leborult a nagy cseh: >>Kegyelem! irgalom!<<
>>Eredj, kérd Istentől : útid megmutatom.<<
20.

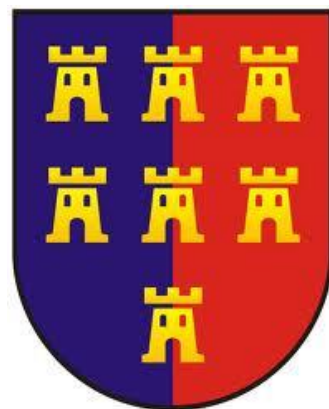
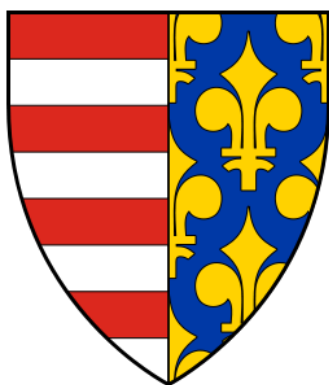
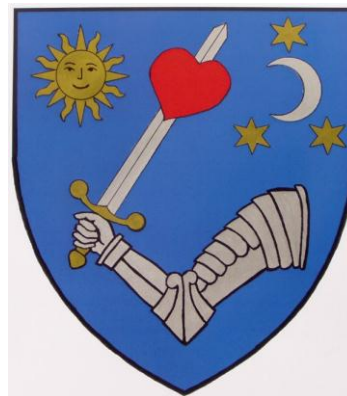
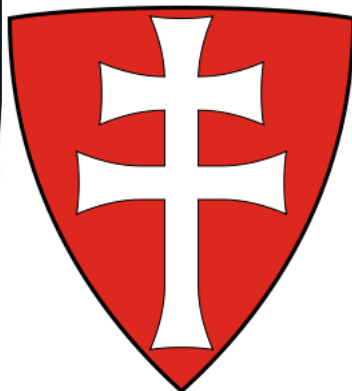
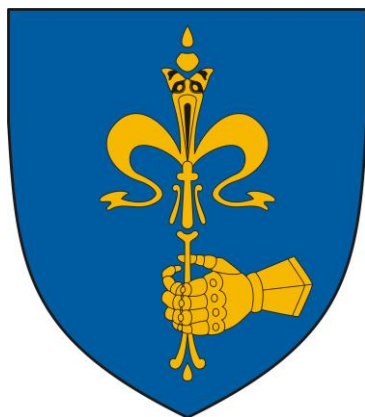
S amely kardot ő az álnok csehtől elvett,
Avval adott néki örökös kegyelmet.
Íziben elmetszé fejét a testétől,
Piros lett a nagy kard gazdája véréből.
Toldi felmutatja a fejet a kardon,
Nagy rivalgás támad kétfelől a parton:
Tapsolnak, kiáltnak, zászlót lobogtatnak;

Buda nagy hegyei visszakurjongatnak.

	Toldi Miklós	cseh bajnok
Külső jellemzők (ruházat, fegyverzet)		
Belső tulajdonságok		

9. számú melléklet

Címerek

A modul feldolgozásához használható irodalom:

- Új képes történelem sorozat - Lovagvárak és gótikus katedrálisok c. része - Larousse- Officina Nova Kiadó;
- Az emberiség krónikája - Officina Nova Kiadó;
- Gyermekenciklopédia sorozat Várak és lovagok c. része – Editions Atlas Kiadó;
- Mi micsoda sorozat Várak és lovagok junior c. része - Tesslof Babilon Kiadó;
- Bagyinszki Zoltán - Tóth Pál: Magyar várak - Tóth Könyvkereskedés és Kiadó KFT